

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія економіко-математичних
дисциплін і менеджменту

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

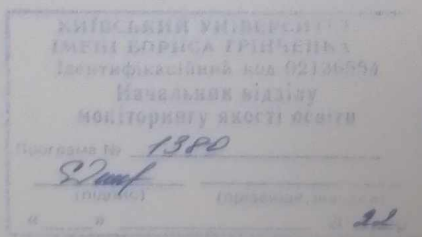
Олексій ЖИЛЬЦОВ
2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ

для студентів

спеціальності	<i>073 Менеджмент</i>
освітньої програми	<i>Організація виробництва</i>
освітньо-професійного ступеня	<i>фаховий молодший спеціаліст</i>

Київ – 2022

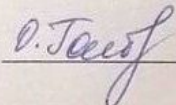
Розробник: Запара Олексій Васильович, викладач циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

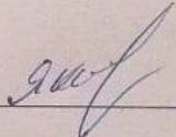
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту

Протокол від « 31 » серпня 2022 р. № 4

Голова циклової комісії Вікторія КАЗАКОВА

Робочу програму перевірено
« » _____ 2022 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4,5 / 135	
Курс	3	
Семестр	5	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	1,5	3
Обсяг годин, в тому числі:	45	90
Аудиторні	22	42
Модульний контроль	2	6
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	11	22
Підготовка до екзамену	10	20
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є формування системи теоретичних знань з основних розділів прикладної економіки, організації господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва, теорії та практики господарювання, конкретних форм і методів управління, принципів формування й використання виробничого потенціалу; взаємодії всіх видів ресурсів з використанням фундаментальних та спеціальних підходів та методів до підвищення ефективності управління підприємствами на основі аналізу, планування та контролю їх діяльності.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Економіка підприємства» є:

- вивчення теорії та методологічних засад засвоєння практичних навичок управління підприємством у конкурентному середовищі;
- формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу,
- забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі компетентності:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Загальні компетентності		
ЗК3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та проведення досліджень на відповідному рівні	1 - 16
ЗК4	Здатність застосовувати знання та розуміння предметної області і професійної діяльності у практичних ситуаціях	1 - 16
ЗК6	Здатність використання інформаційних і комунікаційних технологій та вміння вчитися і оволодівати сучасними знаннями	1 - 16
ЗК7	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) в процесі адаптації та дії в новій ситуації, а також генерувати нові ідеї (креативність)	1 - 16
Фахові компетентності		
ФК1	Здатність визначати та описувати характеристики організації, аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища	9 - 16
ФК2	Здатність демонструвати знання економічних процесів макро- та мікрорівня та використовувати їх в практичній діяльності	7, 8, 9

ФКЗ	Здатність організувати виробничу діяльність, впроваджувати технологію виробництва, визначати перспективи розвитку підприємства	3, 4, 9 - 12
Предметні компетентності		
	здатність використовувати понятійно-категоріальний апарат з економіки	1 - 16
	здатність володіти методологічною базою спостереження, ідентифікації, класифікації, аналізу, синтезу в професійній діяльності	1 - 16
	здатність практично й оперативно застосовувати знання і вміння у конкретних професійних ситуаціях	3 - 16
	здатність використання правових основ і законодавства України в галузі економіки	1, 2
	здатність застосовувати професійно-профільовані знання у економічній сфері відповідно до видів роботи	3 - 16
	знання методів формування та аналізу механізму реалізації економічної діяльності підприємства	9 - 16
	вміння використовувати професійно-профільовані знання та навички при реєстрації підприємств і відкритті розрахункових рахунків	3, 4
	здатність використовувати професійно-профільованих знання та навички при складанні розрахунків	3, 4
	здатність ефективно та самостійно діяти у нестандартних ситуаціях, використовуючи набуті фахові знання	3 - 16
	вміння використовувати знання, уміння і навички змісту спеціалізованих професійних дисциплін в процесі рішення практичних завдань	3 - 16

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент:

- використовує навички роботи з програмним забезпеченням при виконанні посадових обов'язків в сфері управлінської діяльності, використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ПРН 2).
- використовує знання та практичні навички з організації виробництва при плануванні роботи виробництва (ПРН 3);

- використовує в практичній діяльності економічні основи функціонування підприємства;
- приймає ефективні рішення ресурсного забезпечення підприємства: необоротні та оборотні активи, персонал підприємства;
- володіє методами оцінки та визначення ефективності інвестиційних проектів;
- володіє засобами оцінки результатів та економічної ефективності діяльності підприємства.
- вирішує економічні, організаційні та виробничі завдання господарської діяльності підприємства;
- оцінює ефективність діяльності підприємства;
- здійснює поточне планування та оперативне управління реалізацією запропонованих заходів;
- аналізує результати господарської діяльності підприємства;
- формує шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів та тем	Усього	Кількість годин			Самостійна робота
		Лекції	Практичні	Семинари	
Змістовий модуль 1. Економічні засади функціонування підприємства в системі ринкових відносин					
Тема 1. Підприємство в сучасній економічній системі	4	2			2
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	6	2		2	2
Тема 3. Управління підприємством	4	2			2
Тема 4. Планування діяльності підприємства	8	4		2	2
Модульна контрольна робота	2				
Разом за змістовим модулем 1	24	10	0	4	8
Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства					
Тема 5. Необоротні активи підприємства	9	4	2		3
Тема 6. Оборотні активи підприємства	6	2	2		2
Тема 7. Персонал підприємства, його продуктивність праці	4	2			2
Тема 8. Оплата праці на підприємстві	6	2		2	2
Модульна контрольна робота	2				
Разом за змістовим модулем 2	27	10	4	2	9
Змістовий модуль 3. Економічні основи виробничої діяльності підприємства					
Тема 9. Виробнича програма та збут продукції	8	4	2		2
Тема 10. Організація виробництва продукції (надання послуг)	6	2		2	2
Тема 11. Витрати підприємства	6	2		2	2
Тема 12. Ціна продукції. Ціноутворення в умовах ринку	6	2	2		2
Модульна контрольна робота	2				
Разом за змістовим модулем 3	28	10	4	4	8
Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	8	4	2		2
Тема 14. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства	4	2			2
Тема 15. Діагностика діяльності підприємства	6	2		2	2
Тема 16. Економічна безпека підприємства	6	2		2	2
Модульна контрольна робота	2				
Разом за змістовим модулем 4	26	10	2	4	8
Підготовка до екзамену	30				
Разом	135*	40	10	14	33

* з урахуванням модульних контрольних робіт (8 год) і підготовки до екзамену (30 год).

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Економічні засади функціонування підприємства в системі ринкових відносин

Тема 1. Підприємство в сучасній економічній системі

Підприємство як організаційно виокремлена та економічно самостійна первинна ланка виробничої сфери економіки. Місія, цілі та напрямки діяльності підприємства. Правові засади функціонування підприємств. Господарський Кодекс України, його основні положення. Статут підприємства. Генеральна тарифна угода й колективний договір. Теорії підприємств та їх характеристика. Характеристика сучасної і майбутньої моделі управління підприємствами. Сутність підприємництва та його роль в економіці країни. Принципи здійснення, форми та моделі підприємницької діяльності. Типологія підприємництва. Характеристика основних типів підприємницької діяльності. Форми співробітництва партнерів у бізнесі. Підприємницькі договори та їх характеристика. Державна реєстрація і порядок ліквідації суб'єктів підприємництва. Форми міжнародної підприємницької діяльності.

Ключові слова: підприємство, фірма, функції підприємства, ознаки підприємства, приватне підприємство, державне підприємство, комунальне підприємство, унітарне підприємство, корпоративне підприємство, акціонерне товариство, господарські товариства, засновницький договір, статут підприємства, колективний договір, асоціація, корпорація, концерн, консорціум, холдинг, промислово-фінансова група.

Література: [2, 4, 5, 6].

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Сутність і призначення поділу підприємств на види. Характеристика організаційно-правових форм підприємств. Класифікація підприємств за видами економічної діяльності та розмірами. Типологія промислових підприємств за ознаками техніко-економічної структури. Класифікація підприємств за просторово-структурними ознаками. Об'єднання підприємств та асоційовані підприємства .

Ключові слова: підприємство, державна реєстрація підприємства, Єдиний державний реєстр, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, асоціація, корпорація, холдинг, концерн.

Література: [1, 2, 3, 5, 6].

Тема 3. Управління підприємством

Структура підприємства: її види та чинники впливу. Поняття та об'єктивна необхідність управління суб'єктами господарювання. Система управління: сутність, принципи та функції. Змістова характеристика методів управління діяльністю підприємства та організаційні форми їх реалізації. Принципи та етапи формування організаційної структури управління підприємством. Характеристика організаційних структур управління. Вищі органи державного управління підприємствами та організаціями.

Ключові слова: виробнича структура підприємства, цех, виробнича

дільниця, робоче місце, загальна структура підприємства, управління підприємством, принципи управління, функції управління, інструменти управління, методи управління, організаційна структура управління

Література: [2; 4, 5, 6].

Тема 4. Планування діяльності підприємства

Сутність державного регулювання економіки і форми його здійснення. Характеристика засобів регулювання господарської діяльності підприємства. Прогнозування розвитку суб'єктів господарювання: сутність, види і методи. Сутність планування, його види та принципи здійснення. Характеристика методів планування. Стратегічне планування, його особливості та роль у діяльності підприємств. Характеристика тактичного та оперативного – календарного планування. Бізнес-планування: функції, зміст та особливості здійснення.

Ключові слова: планування, принципи планування, методи планування, види планів підприємства, поточний план, оперативно-виробниче планування, стратегічне планування, стратегія підприємства, бізнес-план, виробнича програма, товарна продукція, реалізована продукція, валова продукція, чиста продукція, незавершене виробництво

Література: [2; 4, 5, 6].

Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства

Тема 5. Необоротні активи підприємства

Економічна сутність та класифікація основних засобів. Види вартісної оцінки основних засобів. Показники стану та руху основних засобів. Знос основних засобів: види, показники і способи усунення. Амортизація основних засобів та методи її нарахування. Показники оцінки використання основних засобів

Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.

Нематеріальні ресурси: поняття, види, вплив на конкурентоспроможність продукції. Об'єкти інтелектуальної власності: їх види та специфічні особливості використання. Поняття, охорона та реалізація права власності на нематеріальні активи підприємства. Вартісна оцінка нематеріальних активів: види і методи розрахунку.

Місце оборотних коштів у фінансових ресурсах підприємства. Складові елементи та структура оборотних коштів. Методи нормування оборотних коштів. Нормативи оборотних коштів. Показники ефективності використання оборотних коштів. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Ключові слова: капітал підприємства, позиковий капітал, основний і оборотний капітал, акціонерний капітал, основні фонди, оцінка основних фондів, зношування основних фондів, амортизація основних фондів, відтворення основних фондів, нематеріальні ресурси підприємства, нематеріальні активи підприємства, патент, ліцензія, ліцензійна угода

Література: [2; 4, 5, 6].

Тема 6. Оборотні активи підприємства

Місце оборотних коштів у фінансових ресурсах підприємства. Складові елементи та структура оборотних коштів. Методи нормування оборотних коштів. Нормативи оборотних коштів. Показники ефективності використання оборотних коштів. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Ключові слова: оборотні фонди підприємства, норма витрат матеріалів, фонди обігу, оборотні кошти підприємства, норматив оборотних коштів, коефіцієнт оборотності, тривалість обороту оборотних коштів,

Література: [2; 4, 5, 6].

Тема 7. Персонал підприємства його продуктивність праці

Сутнісна характеристика персоналу підприємства. Склад, структура і класифікація персоналу. Система показників для оцінки чисельності, стану і руху робочої сили на підприємстві. Розрахунок планової чисельності робітників на підприємстві. Обґрунтування планової чисельності інших груп персоналу. Кадрова політика підприємства: елементи та напрями розробки.

Продуктивність праці персоналу: сутність і методи вимірювання. Характеристика показників виробітку і трудомісткості. Чинники зростання продуктивності праці. Методи планування продуктивності праці.

Ключові слова: персонал підприємства, категорії персоналу, професія, спеціальність, кваліфікація, структура персоналу, управління персоналом, чисельність персоналу, продуктивність праці, виробіток, трудомісткість,

Література: [2; 4, 5, 6].

Тема 8. Оплата праці на підприємстві

Сутність мотивації праці, її елементи, види і методи. Заробітна плата: сутність, види і склад. Форми та системи оплати праці, критерії їх вибору і застосування на підприємстві. Доплати та надбавки до заробітної плати. Організація преміювання персоналу підприємства. Сучасні системи оплати праці.

Ключові слова: мотивація праці, заробітна плата, види заробітної плати, тарифна система, тарифна сітка, тарифні розряди, форми та системи оплати праці, фонд оплати праці

Література: [2; 4, 5, 6].

Змістовий модуль 3. Економічні основи виробничої діяльності підприємства

Тема 9. Виробнича програма та збут продукції

Виробнича програма підприємства, її зміст і оптимізація. Основні показники виробничої програми підприємства. Оптимізація виробничої програми. Планування виробництва продукції (товарів, послуг). Місце плану виробництва в загальній системі планів підприємства. Номенклатура, асортимент продукції. Виробнича потужність. Показники товарної, валової та чистої продукції. Маркетингова діяльність підприємства.

Ключові слова: виробнича програма, планування виробництва продукції, номенклатура, асортимент продукції, товарна, валова, чиста продукція.

Література: [2; 4, 5, 6].

Тема 10. Організація виробництва продукції (надання послуг)

Виробничий процес, його види та принципи організації. Організаційні типи виробництва та їх сутнісна характеристика. Методи організації виробництва, їх ключові ознаки та ефективність застосування. Об'єктивна необхідність розвитку суспільних форм організації виробництва. Основні форми організації виробництва та їх характеристика.

Види і значення інфраструктури виробничого підприємства. Характеристика системи технічного обслуговування підприємства. Соціальна інфраструктура підприємства. Планування соціального розвитку підприємства. Капітальне будівництво як процес відтворення і розвитку об'єктів основного виробництва та інфраструктури підприємства.

Сутнісна характеристика якості продукції. Система показників якості. Методи оцінки якості продукції. Напрями забезпечення якості. Поняття і визначення рівня конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств на ринку.

Ключові слова: тип виробництва, методи організації виробничого процесу, виробничий цикл, якість продукції, технічний рівень продукції, показники якості продукції, методи оцінки якості продукції, стандартизація, сертифікація, конкурентоспроможність продукції

Література: [2; 4, 5, 6].

Тема 11. Витрати виробництва та ціноутворення

Поняття витрат підприємства, їх класифікація і значення у його господарській діяльності. Поточні витрати на продукування виробів (послуг), їх класифікація і структура. Поточні витрати (собівартість продукції) як комплексний економічний показник. Включення поточних витрат виробництва до собівартості продукції (послуг). Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками. Зміст і методика обчислення кошторису виробництва. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Собівартість валової, товарної і реалізованої продукції. Витрати на одиницю обсягу товарної продукції. Собівартість продукції, її види, показники. Методи калькулювання собівартості продукції. Характеристика чинників, що впливають на собівартість продукції.

Ключові слова: витрати, бухгалтерські витрати, статті витрат, елементи витрат, собівартість продукції, кошторис, калькуляція, види собівартості

Література: [2; 4, 5, 6].

Тема 12. Ціна продукції. Ціноутворення в умовах ринку

Ціни на продукцію (послуги): сутнісна характеристика види, методи встановлення і регулювання. Поняття, роль і функції ціни у ринковій економіці. Види цін (тарифів) і сфери їх застосування. Методи встановлення ціни: собівартість плюс прибуток; забезпечення фіксованої величини прибутку; за рівнем поточних цін (конкуренції); за рівнем попиту тощо. Визначення ціни на основі зворотної калькуляції. Система знижок і доплат до базової ціни. Граничні ціни на окремі види продукції. Можливі напрями вдосконалення ціноутворення

на продукцію (послуги) в Україні.

Ключові слова: ціна, функції цін, види цін, податок на додану вартість, акцизний збір, ціноутворення

Література: [2; 4, 5, 6].

Змістовий модуль 4. Економічні результати господарсько-фінансової діяльності підприємства та забезпечення його економічної безпеки

Тема 13. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства

Сутнісна характеристика доходів підприємства та джерел їх утворення. Ситність фінансово-економічного результату діяльності підприємства. Класифікація фінансових результатів. Порядок утворення чистого прибутку підприємства згідно з чинним законодавством. Джерела формування та структура використання прибутку підприємства. Система показників рентабельності та методика їх визначення. Фінансовий стан підприємства та показники його оцінки. Ефективність як економічна категорія. Види та класифікація ефективності господарської діяльності. Вимірювання, фактори та завдання росту соціально-економічної ефективності господарської діяльності.

Ключові слова: дохід, прибуток, прибутковість, рентабельність, фінансово-економічний стан підприємства, показники прибутковості, показники ліквідності, показники платоспроможності, ефективність виробництва, резерви і чинники підвищення ефективності виробництва

Література: [2; 4, 5, 6].

Тема 14. Інвестиційні ресурси та інноваційна діяльність

Сутнісна характеристика інвестицій, їх класифікація і структура. Основні поняття інвестиційної діяльності, її об'єкти та суб'єкти. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій (капіталовкладень) простими методами. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій (капіталовкладень) складними методами, з урахуванням фактора часу. Оцінка ефективності фінансових інвестицій. Регулювання та ефективність залучення іноземних інвестицій в Україну.

Поняття та загальна характеристика інноваційних процесів. Класифікація інноваційних процесів за різними ознаками. Науково-технічний прогрес, його форми та напрями прояву. Загальна характеристика, об'єкти, напрями і тенденції розвитку організаційного прогресу. Особливості оцінки економічної ефективності технічних інновацій, організаційних нововведень.

Ключові слова: інвестиції, види інвестицій, реальні (виробничі) інвестиції, структура виробничих інвестицій, ефективність інвестицій, фінансові інвестиції, цінні папери, інновації, інноваційний процес, інноваційна діяльність, види інноваційних процесів, організаційний прогрес

Література: [2; 4, 5, 6].

Тема 15. Діагностика діяльності підприємства

Рентабельність ресурсів і продукції. Рентабельність як відносний показник ефективності роботи підприємства. Методика обчислення рентабельності:

виробничих фондів (виробництва); сукупних активів; власного (акціонерного) капіталу. Рентабельність обсягу товарної продукції (продажу) та окремих виробів.

Оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Основні напрями діяльності, що забезпечують певний фінансово-економічний стан підприємства. Методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Групи показників для оцінки прибутковості, ліквідності, оборотності, стабільності та ділової активності, методи їх обчислення.

Сутнісна характеристика і вимірювання ефективності виробництва. Економічна сутність і загальний методологічний підхід до вимірювання ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства. Принципи формування системи показників ефективності виробничо-господарської та комерційної діяльності підприємства. Система показників ефективності виробництва (узагальнююча); показники використання праці (персоналу), виробничих фондів, фінансових коштів. Методичні підходи до оцінки соціальної ефективності діяльності підприємства.

Ключові слова: рентабельність, фінансово-економічний стан підприємства, показники прибутковості, показники ліквідності, показники платоспроможності, ефективність виробництва, резерви і чинники підвищення ефективності виробництва

Література: [2; 4, 5, 6].

Тема 16. Економічна безпека підприємства

Змістово-типологічна характеристика економічної безпеки господарюючого суб'єкта. Багатоаспектне тлумачення економічної безпеки різнорівневих суб'єктів господарювання. Об'єктові види економічної безпеки за типами суб'єктів, сферами життєдіяльності та конкретними предметами. Способи оцінки економічної безпеки підприємства та інших суб'єктів господарювання. Можливі загрози для економічної безпеки господарюючого суб'єкта. Збитки від зниження рівня економічної безпеки окремо взятого і певної сукупності підприємств.

Стратегія забезпечення належної економічної безпеки підприємства. Розробка власної довгострокової стратегії формування високого рівня економічної безпеки фірми. Необхідні заходи і ресурси для реалізації стратегії досягнення належної економічної безпеки господарюючого суб'єкта.

Антикризовий менеджмент, його методи і прийоми. Організація робіт з виходу підприємства з кризи. Система прийняття рішень в умовах кризи.

Банкрутство і ліквідація підприємства. Реструктуризація підприємства як найрадикальніший захід системи виживання й виходу з економічної кризи та його стабілізації. Санація (фінансове оздоровлення) господарюючих суб'єктів. Тлумачення механізму санації та цілей її проведення. Програма санаційних заходів фінансово-економічного характеру.

Характеристика банкрутства підприємства та його діагностика. Комплекс організаційно-економічних і правових заходів процесу ліквідації збанкрутілого суб'єкта господарювання, що застосовується в Україні.

Ключові слова: криза, стійкість, платоспроможність, антикризове управління, санація, банкрутство

Література: [2; 4, 5, 6].

6. Контроль навчальних досягнень

Об'єктом оцінювання навчальних досягнень студентів з економіки підприємства є рівень розвитку їх компетентностей, які інтегрують знання, вміння, навички, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісне ставлення до навколишньої дійсності. При оцінюванні навчально-пізнавальної діяльності студентів збалансовано оцінюються всі три компоненти, що відповідають складникам компетентності: діяльнісний (діяльність / уміння), знаннєвий (знання), ціннісний (ставлення).

Формами оцінювання можуть бути:

- виконання завдань практичного змісту;
- врахування особистих досягнень при опануванні змісту економічних процесів та явищ;
- співбесіда (інтерв'ю) як доповнення до практичної роботи;
- взаємоконтроль студентів у парах або групах та самооцінка.

Об'єктом тематичного оцінювання є очікувані результати навчання, які визначаються відповідно до складових компетентностей, зазначених у програмі з економіки. Очікувані результати навчання вказано у змістовому розділі програми для кожної теми курсу.

Оцінювання здійснюється в системі поточного, семестрового контролю знань.

Поточне оцінювання студентів проводиться безпосередньо під час навчальних занять або за результатами виконання домашніх завдань, усних відповідей, письмових робіт тощо.

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	5	5	5	5	5	5	5	5
Відвідування семінарських занять	1	2	2	1	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1			2	2	2	2	1	1
Робота на практичному занятті	10			2	20	2	20	1	10
Робота на семінарському занятті	10	2	20	1	10	2	20	2	20
Виконання завдань самостійної роботи	5	4	20	4	20	4	20	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			72		83		94		83
Максимальна кількість балів: 332									
Розрахунок коефіцієнта: $332 / 60 = 5,5$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання

Тематика самостійної роботи:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Підприємство в сучасній економічній системі	2
2.	Види підприємств, їх організаційно-правові форми: 1. Роль і місце підприємств у ринковому середовищі. 2. Проблеми функціонування спільних підприємств в Україні. 3. Тенденції та проблеми розвитку малих підприємств в Україні.	2
3.	Управління підприємством: 1. Розвиток науки про управління. 2. Корпоративне управління.	2
4.	Планування діяльності підприємства: 1. Прогнозування розвитку підприємств. 2. Організація планування на підприємстві. 3. Планування ресурсного забезпечення операційної діяльності. 4. Формування інформаційного поля бізнес-плану.	2
5.	Необоротні активи підприємства: 1. Оренда основних засобів (лізинг). 2. Відновлення основних засобів. 3. Оцінка та ефективність використання нематеріальних активів.	3
6.	Оборотні активи підприємства: 1. Основні напрями підвищення оборотності оборотних активів підприємства. 2. Стратегія управління товарними запасами підприємства: цілі, вихідні передумови та порядок розробки. 3. Методика аналізу товарних запасів	2
7.	Персонал підприємства, його продуктивність праці: 1. Управління персоналом та кадрова політика підприємства. 2. Зарубіжний досвід ефективного використання персоналу. 3. Резерви підвищення продуктивності праці на підприємстві.	2
8.	Оплата праці на підприємстві: 1. Планування та аналіз заробтної плати. 2. Документування розрахунків з оплати праці. 3. Шляхи вдосконалення тарифної системи оплати праці.	2
9.	Виробнича програма та збут продукції: 1. Розробка виробничої програми підприємства за підрозділами та її обґрунтування. 2. Сучасні концепції маркетингу. 3. Система показників якості продукції.	2
10.	Організація виробництва продукції (надання послуг): 1. Виробнича інфраструктура підприємства. 2. Соціальна інфраструктура підприємства.	2
11.	Витрати підприємства: 1. Калькулювання собівартості з використанням методу “директ-кост”. 2. Особливості впровадження на вітчизняних підприємствах методу калькулювання за видами діяльності (ABC). 3. Міжнародний досвід упровадження методів калькулювання продукції.	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
12.	Ціна продукції. Ціноутворення в умовах ринку: 1. Ціни зовнішньоторгових контрактів. 2. Державне регулювання цін. 3. Ціноутворення на світовому ринку.	2
13.	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства: 1. Складові елементи підвищення прибутковості підприємства. 2. Дивідендна політика підприємства. 3. Чинники зростання ефективності виробництва.	2
14.	Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства: 1. Роль інвестицій у розвитку економічних процесів. 2. Процес прийняття рішення про доцільність інвестування.	2
15.	Діагностика діяльності підприємства: 1. Основні аналітичні методи й прийоми діагностики підприємства. 2. Джерела інформації для проведення діагностики підприємства. 3. Система показників комплексної діагностики підприємства.	2
16.	Економічна безпека підприємства: 1. Зарубіжний досвід забезпечення економічної безпеки підприємств. 2. Особливості забезпечення економічної безпеки вітчизняних підприємств. 3. Практика створення служби безпеки та її роль у забезпеченні економічної безпеки підприємства.	2
17.	Разом	33

Шкала оцінювання

Бали за виконання самостійної роботи	Значення оцінки
5	Високий рівень підготовки матеріалу з можливими, незначними недоліками.
4	Достатньо високий рівень підготовки матеріалу, відповідь структурована, дано характеристику більшості елементів
3	В цілому добрий рівень підготовки матеріалу, відповідь структурована, дано характеристику незначній кількості елементів
2	Посередній рівень підготовки матеріалу, структура відповіді відсутня, дано характеристику певній частині елементів
1	Структура відповіді відсутня, дано характеристику незначній кількості елементів за вибором студента
0	Відсутність виконаного завдання винесеного на самостійне опрацювання студента або абсолютна не відповідність матеріалу, що підготував студент, питанню винесеного на самостійне опрацювання

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Завдання модульних контрольних робіт у своїй сукупності охоплюють усі теми кожного модуля. Кількість варіантів кожного комплекту МКР – 3. Кожен варіант складається: визначення понять (2 питання в кожному варіанті), що оцінюється по 7,5 бали за кожне, ситуаційна задача – 10 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення підсумкового контролю – письмовий іспит.

Максимальна кількість балів – 40.

Розподіл балів: 20 балів за 40 тестових питань;

20 балів за ситуаційну задачу.

Критерії оцінювання

Відсоток від загальної кількості залів за виконання завдання	Значення оцінки
100%	Відповідь повна, структурована. Оформлення задачі відповідає вимогам, логіка виконання та кінцевий результат правильні. Висновки – розгорнуті та ґрунтовні
80%	Відповідь повна, структурована, але допущенні певні незначні помилки. Оформлення задачі має недоліки, логіка виконання та кінцевий результат правильні. Висновки – скорочені та не до кінця обґрунтовані
60%	Відповідь не повна, структурована, але допущенні певні помилки. Оформлення задачі має недоліки, логіка виконання правильна але можуть бути допущені механічні помилки в розрахунках. Висновки – скорочені та не до кінця обґрунтовані
Завдання не зараховується	Відповідь не повна, не структурована, допущенні значні помилки. Оформлення задачі не правильне, розрахунки не правильні. Висновки – скорочені або відсутні

6.5. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю.

1. Економіка та її місце в суспільному житті.
2. Сутність підприємництва як форми господарської діяльності.
3. Принципи й механізми реалізації підприємницької діяльності.
4. Теорія підприємства.
5. Підприємство, його основні ознаки.
6. Види й організаційні форми підприємств.
7. Об'єднання підприємств.
8. Сутність та характерні риси зовнішнього середовища підприємства.
9. Характеристика складових частин зовнішнього середовища.
10. Ринок як визначальна складова частина зовнішнього середовища.
11. Державне регулювання діяльності підприємства.
12. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства.
13. Сутність, функції та принципи управління підприємством.
14. Методи управління суб'єктами господарювання.
15. Організаційні структури управління підприємствами, їх типи, принципи побудови.
16. Виробнича структура підприємства.
17. Методичні основи планування.

18. Стратегічні плани підприємства.
19. Поточне та оперативне планування.
20. Бізнес-плани підприємства.
21. Економічна сутність та склад необоротних активів підприємства.
22. Оцінка необоротних активів підприємства.
23. Спрацювання й відтворення необоротних матеріальних та нематеріальних активів (НМА та НеА).
24. Амортизація необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів підприємства.
25. Ефективність використання основних засобів.
26. Виробнича потужність підприємства та методи її визначення.
27. Поняття оборотних активів підприємства, їх склад та структура.
28. Нормування й оцінка запасів промислових підприємств.
29. Методи оцінки запасів підприємства при їх вибутті.
30. Ефективність використання оборотних активів.
31. Поняття, класифікація та структура персоналу підприємства.
32. Показники наявності та використання персоналу.
33. Визначення чисельності персоналу та нормування праці.
34. Методи визначення витрат робочого часу.
35. Продуктивність праці та її планування.
36. Чинники зростання продуктивності праці.
37. Мотивування праці.
38. Поняття та структура заробітної плати.
39. Тарифна система оплати праці.
40. Форми та системи оплати праці.
41. Змішані форми оплати праці.
42. Механізм регулювання заробітної плати.
43. Розрахунок середньої заробітної плати, нарахування та утримання із заробітної плати.
44. Основні показники виробничої програми підприємства.
45. Формування якості продукції.
46. Забезпечення конкурентоспроможності продукції.
47. Маркетингова діяльність підприємства
48. Організація виробничих процесів і виробничих циклів
49. Типи виробництв
50. Методи організації виробничих процесів
51. Розрахунок параметрів однопредметних потокових ліній
52. Суть витрат, їх класифікація.
53. Собівартість продукції та її види.
54. Калькулювання собівартості.
55. Економічна сутність та функції цін.
56. Види та структура ціни.
57. Методи встановлення цін.
58. Капітал підприємства та його види.
59. Фінансова діяльність підприємства.

60. Дохід підприємства, його суть і види.
61. Прибуток підприємства, порядок визначення та використання.
62. Рентабельність підприємства.
63. Ефективність діяльності підприємства.
64. Інвестиційна діяльність: сутність, суб'єкти та об'єкти.
65. Інновації як об'єкт інвестиційної діяльності.
66. Характеристика інноваційних процесів на підприємствах.
67. Інвестиційні та інноваційні проекти підприємства.
68. Показники ефективності інвестиційних та інноваційних проектів.
69. Сутність діагностики підприємства: види, завдання, методи.
70. Комплексна економічна діагностика діяльності підприємства.
71. Діагностика ефективності управління підприємством.
72. Сутність економічної безпеки підприємства.
73. Система економічної безпеки підприємства.
74. Служба безпеки підприємства.
75. Оцінка економічної безпеки підприємства.

Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

7. Навчально-методична карта дисципліни «Економіка підприємства»

Разом: 135 год., лекції – 40 год, семінарські заняття – 14 год, практичні роботи – 10 год., самостійна робота – 33 год., підсумковий контроль – 8 год, підготовка до екзамену – 30 год

Назва модуля	Економічні засади функціонування підприємства в системі ринкових відносин				Ресурсне забезпечення діяльності підприємства				Економічні основи виробничої діяльності підприємства				Економічні результати господарсько-фінансової діяльності підприємства та забезпечення його економічної безпеки			
Кількість балів	72				83				94				83			
Теми лекцій	Підприємство в сучасній економічній системі	Види підприємств, їх організаційно-правові форми	Управління підприємством	Планування діяльності підприємства	Необоротні активи підприємства	Оборотні активи підприємства	Персонал підприємства, його продуктивність праці	Оплата праці на підприємстві	Виробнича програма та збут продукції	Організація виробництва продукції (надання послуг)	Витрати підприємства	Ціна продукції. Ціноутворення в умовах ринку	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства	Діагностика діяльності підприємства	Економічна безпека підприємства
Відвідування лекцій (балів)	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1
Теми семінарських та практичних занять		Види підприємств, їх організаційно-правові форми		Планування діяльності підприємства	Необоротні активи підприємства	Оборотні активи підприємства		Оплата праці на підприємстві	Виробнича програма та збут продукції	Організація виробництва продукції (надання послуг)	Витрати підприємства	Ціна продукції. Ціноутворення в умовах ринку	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства		Діагностика діяльності підприємства	Економічна безпека підприємства
Відвідування та робота на СЗ (балів)		11		11	11	11		11	11	11	11	11	11		11	11
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Види поточного контролю	МКР – 25 балів				МКР – 25 балів				МКР – 25 балів				МКР – 25 балів			
Підсумковий контроль	Екзамен (332 бали / 60)=5,5 коефіцієнт															

8. Рекомендована література

Основна:

1. Господарський кодекс України № 436-IV від 16 січня 2003 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підруч. К. : Кондор, 2016. 378 с.
3. Васильців Т.Г., Іляш О.І., Міценко Н.Г. Економіка малого підприємства: навч. посіб. За ред. д-ра екон. наук Т.Г. Васильціва. К. : Знання, 2013. 446 с.
4. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2018. 488 с.
5. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. Економіка підприємства : Навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2010. 304 с.
6. Економіка підприємства. За заг. ред. З.В. Герасимчук. Луцьк: «Надстир'я», 2010.
7. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : Навч. посіб. Вид. 2-ге перероб. і доп. К. : Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.

Допоміжна

1. Бочко О. Ю., Проскура В. Ф. Основи планування діяльності підприємств невиробничої сфери: навч. посіб. К. : Ліра-К, 2014. 218 с.
2. Гиль О. О. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2015. 248 с.
3. Заблоцький Б. Ф. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посіб. 2-ге вид. К. : Ліра-К, 2015. 428 с.
4. Карпунь І. Н. Санація підприємств : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2015. 448 с.
5. Ковтун О. І. Стратегія підприємства : практикум. К. : Ліра-К, 2014. 308 с.
6. Круш П. В. Економіка (розрахунки фінансово-інвестиційних операцій в EXCEL) : навч. посіб. К. : Цул, 2014. 256 с.
7. Лазебний В. С., Розорінов Г. М., Толюпа С. В. Основи інтелектуальної власності : навч. посіб. К. : Ліра-К., 2014. 160 с.
8. Мороз В. С., Тельнов А.С. Організація виробництва : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2015. 256 с.
9. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств : підруч. К. : ЦУЛ, 2013. 504 с.
10. Петухова О. М. Інвестування : навч. посіб. К. : Цул, 2014. 336 с.
11. Шарко М. В., Кравченко Н.В., Радкевич О.М. Економіка підприємства : навч. посіб. Херсон : Олді-плюс, 2014. 436 с.

Періодичні видання

1. Журнал «Економіка України»
2. Журнал «Все про бухгалтерський облік»
3. Журнал «Управління персоналом»
4. Газета «Бізнес»
5. Газета «Коммерсантъ»

Інтернет-ресурси

1. Законодавчі акти. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Міністерство фінансів України. URL : <https://www.minfin.gov.ua/>

3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL : <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

4. Фінанси України: Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал Державної навчально-наукової установи “Академія фінансового управління”. URL : <http://finukr.org.ua/>

5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>

6. ЛігаБізнесІнформ. URL : www.liga.net.